

„METANOEITE!“

„A bűnbánó Jézus“ — ez J. Guillet ismert francia biblikus egyik tanulmányának meglepő címe. Szent Pál szavai jutnak eszünkbe: „mindenben hasonló lett hozzánk, a bűnt kivéve“. Beszélhetünk tehát bűnbánatról, megtérésről annál, akiben nincs bűn? Hogy magyarázzuk azonban — kérdi Guillet —, hogy Jézus beállt a bűnösök sorába? Csak színlelésből ment volna el a megtérést, „metanoia“-t hirdető Keresztelőhöz? Nem őszintén kérte volna tőle a bűnbánat jelét?

„Bűneinket ő hordozta.“ Jézus életének bűnbánati eseményeit szemlélve kezd derengeni előttünk a megtérés titka, megdöbbentő mélysége. Mert Jézus élete bűnbánó élet volt, bár soha bűnt nem követett el; a megtérés útját róttá, bár soha Atyjától el nem távolodott.

Mi emberek hordozzuk Ádám bűnének bélyegét és személyes lázadásaink, gyávaságaink és tévelygéseink sebeit. Az emberek közül egyedül Krisztus érezte igazán az Atya szeretetét, akitől a bűnös elfordul. Ezért szíve mélyéig hatolt az emberi bűnösség tudata, a bűn örültsége, terhe. Az Atya iránti kimondhatatlan szeretet szüli meg benne a gyökeres megalázkodás és a rendíthetetlen visszatérés elkötelezettségét. Fiu és testvér egyszerre, akit Atyja iránti szeretete űz és hajt, hogy a tékozló fiak nevében elsőként kopogtasson az atyai ház ajtaján. Mint új Ádám, nemcsak igaz szívvel jelenik meg a Keresztelő előtt, hanem a bűnösökkel tart, amíg köztük keresztre feszítve szeretetből vissza nem adja lelkét Atyjának.

A megtérés alapja: az isteni szeretet tükrében észrevett eltévelyedés. A megtérés kiteljesedése: összeforrás a megélt isteni szeretettel. Kinél található meg ezt teljesebben, mint Krisztusnál? Senki nem szenved annyit a bűnért, mint a bűn büntetését, a halált magára vállaló Jézus. Ugyanakkor senkinek sincs nagyobb szeretete az Atya iránt, mint akinek kenyere az iránta való engedelmesség! Az emberiség fejeként, soha meg nem szűnő szeretettel vezet vissza minket az Atyához a bűn újtjáról.

Érthető tehát, hogy Jézus megtérést vár mindazoktól, akik vele akarnak tartani. Ezzel kezdi prédikációit: metanoeite, térjete meg (Mk 1,15), és ezzel fejezi be küldetését: megtérést, metanoiát hirdetni az ő nevében (Lk 24,47). „Térjete meg és keresztkedjék meg mindegyiktek“ — felelik az apostolok is pünkösd napján a megrendült jeruzsálemi tömegnek (Csel 2,39). Ezt a felhívást akarja emlékezetünkbe idézni, ennek megvalósításához akar segíteni jelen számunk központi témája.

Aki Istent szívből keresi, az már a megtérés útját járja, aki pedig megtalálta, az mindinkább egész lélekkel akarja magát neki szentelni. Belon Gellért tanulmánya erre emlékeztet, s egyszersmind kapocs előző számunkhoz. Az Isten arca utáni őszinte vágy megtérésben teljeseedik ki. — Amikor azonban más után, például önmagunk biztonsága vagy kényelme után sóhajtozunk, a megtérés elé akadály gördül. A farizeusok szájjukkal dicsérték Istent, de szívük távol állt tőle. Minket, modern embereket még inkább fenyeget ez a veszély, mert — mutat rá Joseph Ratzinger bíboros elmélkedése — a modern társadalom sokszor magát a bűn fogalmát is feledtetni akarja.

Hogy mennyire fontos az önismeret a megtéréshez, s ugyanakkor mennyire Isten kegyelmének műve, kitűnik nemcsak az első keresztény írók munkáiból, hanem alapgondolata Szent Bernátnak is. Ezen vezet végig Farkasfalvy Dénes cikke. Benkő Antal pedig arra utal, hogy bár a pszichológusoktól leírt megtérési folyamat hasznos elemeket tartalmazhat számunkra is, valódi megtérés csak akkor lesz a szívünkben, ha életünk Isten szerint rendeződik át. A rendkívüliség hangsúlyozása csapdát jelenthet az állandó megtérés szükséges voltának mellőzése érdekében.

A keresztény számára a megtérés bekapcsolódás Krisztus húsvéti misztériumába. Ez pedig a közösséghez való viszonyunk rendezését követeli. Ezért torkollik a mi megtérésünk a gyónásba, Krisztussal közösségének szentségei révén erősödő kapcsolatunkba. Ezt a pedagógiát emeli ki Lelóczky Gyula cikke, amelynek utolsó részében főleg a gyakori gyónók sok táplálékot találhatnak.

A megtérés azonban nemcsak a másikhoz való viszonyunk krisztusi helyreállítását jelenti. Feladata ez magának a közösségnek is. Hisz nem egy mulasztás, nem egy felelőtlenység és igazságtalanság abból születik, hogy együtt nem merjük vállalni az áldozatot, vagy közösen öljük ki a melegséget a szívekből. Az Egyháznak mint közösségnek az életéhez hozzátartozik tehát a megtérése, mert a konkoly végigkíséri az aratásig. B. Häring tanulmánya mégsem pesszimista, mert emlékeztet: „Amikor azonban elhatalmasodott a bűn, túláradt a kegyelem.” — Milyen csodálatosak a kegyelem útjai: ezt „Vali néni”, Dienes Valéria énekelte meg verseiben és közölte — már ami ebből egyáltalában megosztható — többek közt Szabó Ferencsel váltott leveiben, írásaiban, elmélkedéseiben, hogy a mi szívünk se keményedjen meg, amikor — ma — ismét halljuk az Ő szavát.